

Voorstel aan algemeen bestuur Omnibuzz

Datum : 20 december 2023
 Agendapunt : 4.4
 Onderwerp : Voorstel klantbijdrage

Voorstel

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld kennis te nemen van:

- Het besluit van het dagelijks bestuur de klantbijdragen tot 1 juli 2024 niet te verhogen.
- De brief welke colleges van de deelnemende gemeenten (zie bijlage bij agendapunt 2) in lijn met bovenstaand besluit hebben ontvangen.
- Het advies conform dit besluit aan de contactambtenaren van alle deelnemende gemeenten die op basis hiervan de besluitvorming aan de gemeenteraad kunnen voorleggen.

Het bestuur wordt voorgesteld om:

- Een principebesluit te nemen dat de gedeerde inkomsten over de periode januari tot en met juni 2024 uit de algemene reserve worden afgedekt.

Samenvatting

De klantbijdragen in het Omnibuzz vervoer worden jaarlijks geïndexeerd. Op basis van een advies van Omnibuzz wordt hiervoor de Landelijke Tarieven Index (LTI) gebruikt. De gedachte hierachter is dat de tarieven gelijklopen met het OV, waar de LTI ook van toepassing is op de klantbijdrage. De LTI voor 2024 is vastgesteld op 11,72%.

Landelijk hebben alle politieke partijen het OV hoog in het vaandel staan. Half oktober stemde de Tweede Kamer daarom in met de motie van kamerlid Miriam Bikker (CU). Hierdoor komt vanaf 2024 structureel 300 miljoen euro extra beschikbaar voor het regionale openbaar vervoer. Het bedrag is bedoeld om het regionale openbaar vervoer betaalbaar en op hetzelfde niveau te houden en niet verder te schrappen in de dienstregeling. De prijsstijging voor het openbaar vervoer van 11,72% is hierdoor definitief van de baan. Dit betekent tevens dat de klantbijdrage in het OV niet wordt verhoogd. Om recht te doen aan het uitgangspunt om gelijke tred te houden met het OV, zouden onze klantbijdragen in 2024 dus ook niet mogen stijgen. Het is echter zo dat veel gemeenten, in lijn met de modelverordening van de VNG, de klantbijdrage (peildatum) en de index in de verordening hebben vastgelegd. Het aanpassen van de klantbijdragen en/of de verordening is een raadsbevoegdheid. Volgens de verordening is de LTI van 11,72% onverkort van toepassing op de klantbijdrage in het Omnibuzz vervoer.

Om het uiteindelijke besluit goed toe te lichten vinden wij het van belang dat het algemeen bestuur ook op de hoogte is van de inhoud van het oorspronkelijke advies aan het dagelijks bestuur. Derhalve zullen we eerst de voorgestelde scenario's en advies toelichten zoals omschreven in de notitie aan het dagelijks bestuur.

<p>Voorzitter</p> <p>5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e</p>	<p>Directeur</p> <p>5.1.2e 5.1.2e</p>
--	---

Scenario's

De ontstane situatie is geanalyseerd en ambtelijk besproken, waarbij we drie scenario's onderscheiden:

1. De LTI toepassen op de klantbijdragen cf. verordening. Het uitgangspunt van gelijke kosten met het OV gaat dan verloren.
2. De LTI buiten werking stellen en de klantbijdragen niet verhogen. Hiermee volgen we het uitgangspunt, maar is een raadsbesluit nodig om van de verordening af te wijken. Bovendien heeft dit financiële gevolgen voor de gemeenten, want de inkomsten stijgen dan niet in 2024.
3. Een tussenvariant, bijvoorbeeld toepassing van de NEA. Hiermee volgt de klantbijdrage de kostenontwikkeling bij gemeenten, die in 2024 op basis van de NEA-index 3,4% meer gaan betalen voor het vervoer.

Advies Omnibuzz

Omnibuzz adviseerde het dagelijks bestuur om te kiezen voor scenario 2 en de LTI voor 2024 buiten werking te stellen, zodat de klantbijdrage gelijk blijft aan het OV.

Scenario 1 is formeel juist, maar betekent een afwijking van de uitgangspunten, waarbij - vanuit de gedachte van de compensatieplicht - wordt gezocht naar een kostenniveau dat zo dicht mogelijk aansluit bij het OV. Dat laatste geldt ook voor scenario 3. De toepassing van de NEA op de klantbijdrage betekent overigens een afwijking van de verordening én van de uitgangspunten en lijkt daarmee het minst passend. Bovendien hebben alle gemeenteraden in de afgelopen jaren juist de index in de verordening aangepast van de NEA naar de LTI, omdat de aansluiting op het OV-tarief belangrijker wordt geacht dan de relatie met de kosten voor gemeenten.

Tenslotte zijn veel argumenten die bij de prijsstijging in het OV worden aangehaald, voor onze doelgroep net zo relevant, zoals het recht op toegang tot betaalbare mobiliteit. Het is bovendien de bestuurlijke wens dat er minimale (bij voorkeur geen) verschillen in de klantbijdrage per gemeente bestaan.

Achtergrond uitgangspunt

Dit advies kent een stevig historisch fundament. Het vaststellen van de klantbijdrage en de index die hierop van toepassing is, is een raadsbevoegdheid en formeel dus een besluit van elke afzonderlijke gemeente. Dit houdt in dat elke individuele gemeente(raad) in theorie kan besluiten tot andere klantbijdragen.

Om een lappendeken van verschillende tarieven in heel Limburg te voorkomen, heeft Omnibuzz in 2020 op verzoek van de gemeenten een voorstel uitgewerkt om via gezamenlijke standpunten tot overeenstemming te komen over de toekomstige klanttarieven in alle Omnibuzz gemeenten. Een ambtelijke juridische werkgroep heeft naar aanleiding daarvan op 11 november 2020 een advies uitgebracht aan het dagelijks bestuur van Omnibuzz. Hierin stond onder andere dat er inhoudelijk veel draagvlak is om de klantbijdragen en indexering gelijk te schalen met Openbaar Vervoer. De werkgroep zou tevens graag zien dat Omnibuzz aan alle deelnemende gemeenten de inhoudelijke onderbouwing aanlevert die kan leiden tot een uniform tarief via besluitvorming in de individuele gemeenten.

Op basis van de onderbouwing hebben alle deelnemende gemeenten de klantbijdragen aangepast aan het niveau van het OV, met uitzondering van de gemeente Stein die voor een andere bijdrage kiest. Sinds 2023 is als gevolg hiervan de LTI-index van toepassing op de klantbijdragen in alle deelnemende gemeenten. Door dezelfde index toe te passen als in het OV houden we immers het uitgangspunt van uniforme tarieven, die in lijn zijn met het OV, structureel in stand.

<p>Voorzitter</p> <p>5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e</p>	<p>Directeur</p> <p>5.1.2e 5.1.2e</p>
--	---

Consultatie cliëntenpanel

Het cliëntenpanel hecht heel veel waarde aan dit onderwerp en derhalve is binnen een paar dagen een (hybride) spoedvergadering bij elkaar geroepen, waarbij een meerderheid fysiek aanwezig was. Het cliëntenpanel stelt unaniem voor om de nullijn aan te houden voor de klantbijdragen.

De belangrijkste argumenten hierbij zijn:

- ‘Tarieven van Omnibuzz en OV moeten hetzelfde behandeld worden.’
- De kosten van de mensen die tot de doelgroep behoren stapelen zich behoorlijk op, door o.a. het abonnementstarief en stijgende kosten van andere voorzieningen. Zeker voor mensen met gezondheidsproblemen. Daar komt nog bij dat de klantbijdrage in Omnibuzz in een aantal regio’s recent aanzienlijk is verhoogd om te komen tot nagenoeg gelijke klantbijdragen in heel Limburg. ‘Omnibuzz-gebruikers hebben meestal al genoeg verhogingen voor hun kiezen gehad.’
- In de landelijke gebieden, waar de reisafstanden groter zijn, voelen klanten deze stijging het meest, omdat een rit al gauw 3 of 4 zones betreft.
- De suggestie dat mogelijk meer mensen het OV gaan gebruiken als Omnibuzz duurder is, achten zij niet realistisch. De meeste klanten hebben immers geen keuze en zijn (volledig) afhankelijk van Omnibuzz.
- De hoge kosten en de afhankelijkheid door het gebrek aan alternatieven leiden mogelijk tot verminderde sociale contacten en zelfs vereenzaming. Het aanbod aan passende alternatieven is zoals gezegd schaars, voor rolstoelgebruikers in het bijzonder.
- Naast het inhoudelijke advies wordt aandacht gevraagd voor de betrokkenheid van de Wmo-raden. Dit contact verloopt via de contactambtenaren en niet via Omnibuzz. Dit geven wij graag als verzoek mee aan de contactambtenaren.
- Bij het uitwerken van meerdere varianten, groeit de kans op verschillende tarieven. Dit is in de ogen van het cliëntenpanel niet wenselijk. Er ‘moet worden gewaakt voor een lappendeken van verschillende tarieven.’
- Uiteraard is er ook begrip voor de financiële situatie van gemeenten. In dat kader zijn er zorgen uitgesproken dat verminderde inkomsten voor gemeenten wellicht kunnen leiden tot andere beheersmaatregelen, zoals de budgettering. Ons hebben geen signalen bereikt dat er momenteel concrete ideeën zijn om de beheersmaatregelen op het vervoer uit te werken en de financiële impact van de inkomsten is voor de gemeente relatief gering, dus onze verwachting is dat dit effect niet zal optreden.

Uitwerking

Als we scenario 2 willen uitvoeren, is in elke afzonderlijke gemeente besluitvorming nodig. De te doorlopen stappen, kunnen per gemeente verschillen. Wij geven elke gemeente de ruimte om dit op een correcte wijze te doorlopen. In afwachting van de besluitvorming, zetten we de toepassing van de LTI voorlopig on hold. We houden de klantbijdragen voorlopig dus gelijk aan 2024. Parallel bereiden we samen met alle deelnemende gemeenten de nodige besluiten voor en zorgen we voor de vereiste besluitvorming gedurende 2024. Na besluitvorming, stellen we de klantbijdragen van 2024 in elke gemeente definitief vast.

Financiën

Wijzigingen in het klanttarief hebben een direct financieel gevolg voor de inkomsten van de gemeente, op de financiële (jaar-)stukken van Omnibuzz heeft dit geen invloed. De gevolgen per gemeenten zijn in de volgende tabel in kaart gebracht.

Voorzitter	Directeur
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> 5.1.2e 5.1.2e </div>

Besluit dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur heeft een variant op scenario 2 besloten, namelijk: de LTI buiten werking te stellen tot 1 juli 2024 en de klantbijdragen in deze periode niet te verhogen. Hiermee volgen we het uitgangspunt, maar geven we elke afzonderlijke gemeente de ruimte om de besluitvorming op een correcte wijze te doorlopen. De te doorlopen stappen kunnen per gemeente verschillen. In afwachting van de besluitvorming, zetten we de toepassing van de LTI tot 1 juli 2024 on hold. Indien gewenst bereiden we samen met deelnemende gemeenten de nodige besluiten voor en zorgen we voor de vereiste besluitvorming gedurende 2024. Na besluitvorming, stellen we de klantbijdragen van 2024 in elke gemeente definitief vast. Het niet toepassen van de LTI over de eerste zes maanden heeft financiële gevolgen voor gemeente:

Gemeenten	Gevolgen/impactgemeenten
Beek	€1.917
Beekdaelen	€5.871
Beesel	€1.475
Bergen	€965
Brunssum	€6.523
Echt-Susteren	€4.839
Eijsden-Margraten	€4.846
Gennep	€2.155
Gulpen-Wittem	€2.655
Heerlen	€18.228
Horst a/d Maas	€4.061
Kerkrade	€13.160
Landgraaf	€9.507
Leudal	€3.248
Maasgouw	€3.441
Maastricht	€27.253
Meerssen	€4.198
Nederweert	€1.284
Peel en Maas	€3.629
Roerdalen	€1.694
Roermond	€5.460
Simpelveld	€1.276
Sittard-Geleen	€17.447
Stein	€2.604
Vaals	€1.900
Valkenburg a/d Geul	€4.306
Venlo	€9.763
Venray	€3.797
Voerendaal	€1.497
Weert	€3.573
Totaal	€172.571

Voorzitter 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Directeur 5.1.2e 5.1.2e
---	-----------------------------------

In bovenstaande tabel staan de inkomsten die gemeenten ‘mislopen’ als we het voorstel volgen (geen stijging klantbijdrage) in plaats van het toepassen van de LTI van 11,72%, uitgaande van de prognose 2023 en de voorgestelde financiële uitgangspunten voor de begroting 2024-1. Dit zijn dus indicatieve bedragen op basis van het geprognosticeerde reisvolume.

Om de impact op de gemeentelijke begroting te minimaliseren, stelt het dagelijks bestuur voor om de gederfde inkomsten in de bovengenoemde periode op te vangen uit de algemene reserve. Het voorstel voor de onttrekking uit de algemene reserve zal na 1 juli 2024 aan het algemeen bestuur worden voorgelegd, zodra de definitieve omvang bekend is. Op dit moment vragen we het algemeen bestuur vooruitlopend een principebesluit te nemen dat de algemene reserve voor dit doeleinde zal worden ingezet.

Communicatie

Na de vergadering van het dagelijks bestuur zijn de colleges geïnformeerd middels bijgevoegde brief en is de klantcommunicatie in orde gemaakt. De communicatie om het raads- en/of collegevoorstel inhoud te geven en in de eigen gemeente in route te brengen richten we aan de contactambtenaren. Tevens zullen wij bij de rijksoverheid en de VNG aandacht vragen voor het beschikbaar stellen van landelijke middelen.

Juridisch

De besluitvorming dient correct verwerkt te worden in de gemeentelijke processen en/of verordeningen.

Kanttekeningen

Het beoogde resultaat is afhankelijk van de gemeentelijke besluitvorming in de aangesloten gemeenten afzonderlijk en niet op basis van een bestuurlijke meerderheid.

Voorstel aan algemeen bestuur Omnibuzz:	
Opsteller	: 5.1.2e 5.1.2e
Telefoon	: 5.1.2e
E-mail	: 5.1.2e @omnibuzz.nl
Datum	: 4 december 2023
Afdeling	: Staf/Advies en Projecten

Voorzitter 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Directeur 5.1.2e 5.1.2e
---	-------------------------------------

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gedeeltes geanonimiseerd op grond van artikel 5 van de Wet open overheid:

Art. 5.1 lid 2 onderdeel e

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon instemt met openbaarmaking

Pagina('s): 1 2 3 4 5